

Gemengd Amsterdam * in cijfers*

Tekst: Leen Sterckx voor LovingDay.NL

Gegevens: O + S Amsterdam, bewerking Annika Smits

Voor de viering van Loving Day 2014 op 12 juni a.s. in de Balie in Amsterdam, dat als thema heeft ‘(on)zichtbaar gemengd’ heeft de Stichting LovingDay.NL aan O + S Amsterdam gevraagd om zichtbaar te maken, hoeveel gemengde huwelijken er in de stad worden gesloten en hoeveel Amsterdammers er zijn van gemengde komaf. Amsterdam is sinds eeuwen een wereldstad met een diverse bevolking. Het is een ontmoetingsplek voor mannen en vrouwen van verschillende herkomst. Velen daarvan gaan een liefdesrelatie met elkaar aan, waaruit soms kinderen worden geboren van wie de ouders hun wortels hebben in verschillende landen van herkomst. Hieronder presenteren we ‘gemengd Amsterdam’ in cijfers.

Gemengde relaties: bijna ¼ van de in Amsterdam gesloten huwelijken is gemengd

Wij beschouwen als ‘gemengde huwelijken’ hier: de huwelijken van mannen en vrouwen die trouwden met een partner van een andere herkomstgroep. Bijvoorbeeld: een autochtone Amsterdamse man die trouwt met een vrouw van Thaise origine, of een Amsterdamse vrouw van Marokkaanse origine die trouwt met een man van Turkse herkomst.

We kunnen hier enkel cijfers presenteren over gemengde huwelijken. We hebben geen gegevens over het aantal gemengde geregistreerd partnerschappen of ongeregistreerde relaties. Dat wil zeggen dat we mogelijk een groep over het hoofd zien, bijvoorbeeld als gemengde stellen minder vaak in het huwelijk zouden treden dan niet-gemengde stellen.

We zien dat van de in 2013 gehuwde paren in Amsterdam bijna een kwart ‘gemengd’ was, dat wil zeggen: de partners behoorden tot verschillende herkomstgroepen. Dat is een aanzienlijk aandeel.

(Dit percentage is overigens bijna hetzelfde als in de bevolking in het algemeen: volgens CBS Statline was van de 70.315 huwelijken in 2012, 25% gemengd, oftewel er waren 17.780 huwelijken tussen partners van verschillende herkomst. 12.040 met één autochtone partner, 5.740 met twee allochtonen van verschillende herkomst. Het zou leuk geweest zijn om te kunnen zeggen dat Amsterdam meer mengt dan de rest van NL, maar dat is dus niet het geval, zelfs net iets minder. Dat is eigenlijk niet zo vreemd, als we erbijilstaan dat er in de grote steden ook grotere concentraties van herkomstgenoten bij elkaar leven. Zie CBS Statline, huwenden; kerncijfers 2012 en huwenden; partnerkeuze van allochtonen naar herkomst (gepubliceerd op 23 april 2014))

Gemengde huwelijken komen niet in alle herkomstgroepen even vaak voor. Zo is bekend van migranten van Turkse en Marokkaanse herkomst en hun nakomelingen, dat ze relatief zelden een partner van buiten de eigen kring trouwen. Dat zien we ook terug in de Amsterdamse cijfers. Daarentegen sluiten Amsterdammers van Surinaamse en Antilliaanse herkomst veel vaker een huwelijk met een partner van een andere etnische groep.

Gehuwde bevolking naar herkomstgroepering echtgenoot/echtgenote, 1 januari 2013

herkomstgroepering	gehuwd in eigen groep	vrouw in andere groep	man in andere groep	totaal mannen	totaal vrouwen	% man gehuwd in eigen groep	% vrouw gehuwd in eigen groep
Surinamers	2971	1102	1380	4351	4073	68,3	72,9
Antillianen	192	393	390	582	585	33,0	32,8
Turken	7693	485	276	7969	8178	96,5	94,1
Marokkanen	11170	607	556	11726	11777	95,3	94,8
overige niet-westerse allochtonen	5587	2318	3119	8706	7905	64,2	70,7
totaal niet-westerse allochtonen	27613	4905	5721	33334	32518	82,8	84,9
westerse allochtonen	5623	6358	8633	14256	11981	39,4	46,9
autochtonen	35505	10515	7424	42929	46020	82,7	77,2
totaal	68741	21778	21778	90519	90519	75,9	75,9

Bron: O +S Amsterdam

Wie ook relatief vaak gemengd zijn gehuwd, zijn de overige niet-westerse allochtonen. Tot deze groep behoren bijvoorbeeld ook de niet-westerse mannen en vrouwen die voor een huwelijk met een autochtone Amsterdammers naar Nederland migreerden (en die niet tot de groep Surinamers, Antillianen, Turken en Marokkanen behoren). Autochtonen zitten een beetje tussen de Amsterdammers van Surinaamse herkomst en die van Turkse en Marokkaanse herkomst in. Opvallend daar is dat meer autochtone mannen gehuwd zijn in eigen groep, dan autochtone vrouwen of met andere woorden: autochtone vrouwen sloten vaker een gemengd huwelijk dan autochtone mannen. Overigens neemt het aandeel gemengde huwelijken over de jaren (van 2000-2013) lichtjes toe. Dat is vooral te danken aan Amsterdammers van Surinaamse origine én aan autochtone Amsterdamse vrouwen, die geleidelijk aan meer buiten de eigen kring trouwen.

Uit zoveel gemengde relaties komen ook kinderen voort van gemengde komaf. We vermoeden dat een behoorlijk aandeel van de Amsterdammers ouders heeft die in verschillende landen zijn geboren.

Amsterdammers van gemengde komaf

Om te kunnen achterhalen wie de Amsterdammers van gemengde komaf zijn, kozen we voor de volgende definitie: van gemengde komaf zijn die Amsterdammers van wie de ouders een verschillend geboorteland hebben. Bijvoorbeeld, een Amsterdammer wiens vader in Marokko is geboren en wiens moeder in Nederland is geboren, noemen wij een Amsterdammer van gemengde komaf.

Let op: daarmee hanteren we een andere inschatting van welke ouderparen (ooit) een gemengde relatie hadden, dan hiervoor. We gaan immers niet meer uit van de (verschillende) etnische herkomst van de betrokkenen, maar wel van hun (verschillende) geboorteland. Daardoor vallen onder deze definitie ook de Amsterdammers van Marokkaanse of Turkse origine, die één ouder hebben van de tweede generatie (in Nederland geboren) en één ouder die op latere leeftijd naar Nederland migreerde. Gezien het feit dat tot nu toe een aanzienlijk

deel van de tweede generatie van deze herkomstgroepen een huwelijk sloot met een partner die is geboren en getogen in Marokko, resp. Turkije zullen een hoop kinderen gerekend worden onder de definitie ‘van gemengde komaf’, die zichzelf niet zo beschouwen en die ook door hun omgeving niet als zodanig worden beschouwd. Toch is er iets voor te zeggen om ook deze Amsterdammers ‘gemengd’ te noemen, hun ouders groeiden immers op in verschillende werelden en ondervonden meer dan waarschijnlijk ook cultuurverschillen tijdens hun leven samen. Aan de andere kant missen we de Amsterdammers die wel etnisch gemengd zijn, maar van wie de ouders beide in Nederland zijn geboren, bijvoorbeeld de kinderen van een in Nederland geboren vader van Turkse herkomst en een in Nederland geboren moeder van Surinaamse herkomst.

Volgens de door ons gehanteerde definitie waren er op 1 januari 2014, 146.179 Amsterdammers van gemengde komaf (ouders in verschillende landen geboren). Op de totale Amsterdamse bevolking is dat 18%. Weer zijn er verschillen naar herkomstgroepering.

(Dat klinkt in dit verband misschien een beetje raar. Dat komt omdat er geen categorie ‘gemengde herkomst’ bestaat. In Nederland worden mensen aan een herkomstgroep ‘toegewezen’ op basis van het geboorteland van (tenminste) één van de ouders; als één van de ouders in het buitenland is geboren, valt men automatisch buiten de categorie ‘autochtoon’. Dat gaat als volgt: eerst wordt gekeken naar het geboorteland van iemands moeder. Als dat buiten Nederland is, bijvoorbeeld moeder is in Marokko geboren, wordt het kind toegekend aan de herkomstgroep Marokkanen. Als de moeder in Nederland is geboren kijkt men naar het geboorteland van de vader, bijvoorbeeld moeder is in Nederland geboren, vader is in Marokko geboren, dan wordt het kind gerekend tot de herkomstgroep der Marokkanen.)

Herkomstgroep	Percentage waarvan ouders verschillende geboortelanden hebben
Surinamers	38%
Antillianen	59%
Turken	11%
Marokkanen	12%
Overige Niet Westers	30%
Overig Westers	46%
Autochtonen*	3%

Bron O + S Amsterdam

* Wacht eens even, als het geboorteland van de ouders verschillend is, hoe kunnen er dan autochtonen zijn van gemengde komaf (volgens de definitie hier boven)? Dit blijken vooral Amsterdammers te zijn van wie de moeder in Nederland geboren is, maar waarvan het geboorteland van de vader onbekend is (zo’n 11.000 kinderen per jaar). Omgekeerd komt ook voor, maar veel minder.

Ten opzichte van 1995 is er een lichte toename van het aantal Amsterdammers van gemengde komaf. In 1995 maakten zij 15% van de bevolking uit, het ging om 108.680 personen. De

toename zit vooral in de rangen van de ‘gevestigde etnische minderheden’: Surinamers, Antillianen, Turken en Marokkanen. De aantallen Turkse en Marokkaanse Amsterdammers van gemengde komaf verviervoudigden sinds 1995. In alle gevestigde minderheden neemt het aandeel van gemengde komaf met ongeveer 7 procentpunten toe. Dat weerspiegelt vooral de opkomst van een tweede generatie in die groepen, die onderhand oud genoeg is om zelf een gezin te stichten. De kinderen van gemengde herkomst in deze statistiek zijn dus ook de kinderen van een in Nederland geboren ouder uit deze herkomstgroep en een ouder die geboren is in het herkomstland. We kunnen er van uitgaan dat vooral in de Turkse en Marokkaanse groep, relatief veel van de kinderen die in deze statistieken zijn opgenomen niet gemengd zijn naar herkomst, maar wel naar het geboorteland van de ouders. Dat weten we omdat het aandeel huwelijken van bijvoorbeeld Turkse en Marokkaanse Amsterdammers met een partner van een andere herkomstgroep klein is (en nauwelijks is toegenomen, terwijl het aantal huwelijken van in Nederland geboren mannen en vrouwen van Turkse en Marokkaanse origine – al dan niet met een partner uit het land van herkomst – wel flink is toegenomen sinds 1995).

De categorie van overige westerse allochtonen met ouders die in verschillende herkomstlanden zijn geboren wordt daarentegen kleiner. Ook dat heeft wellicht te maken met het ontstaan van een tweede en derde generatie. Waar er in 1995 veel kinderen waren van Zuid Europeanen bijvoorbeeld, die als gastarbeider naar Nederland kwamen en trouwden met een Nederlandse vrouw, zijn hun kinderen twintig jaar later ‘opgegaan’ in de categorie autochtonen (van niet gemengde komaf).

Dat zien we terug in de verschuivingen die plaatsvinden in de rangorde van herkomstlanden van de ‘vreemde ouder’ van Amsterdammers van gemengde komaf. In de onderstaande tabellen zien we de meest gangbare combinaties van de geboortelands van ouderparen, waarvan één ouder in Nederland werd geboren en één ouder in een ander land. De combinatie Italiaanse vader, Nederlandse moeder zakt tussen 1995 van de 8e naar de 14e plaats. De combinaties met een in Marokko geboren vader en een in Nederland geboren moeder stijgt van de 11e naar de 5e plaats en met een in Turkije geboren vader en een in Nederland geboren moeder stijgt van de 17e naar de 8e plaats. De combinaties: in Nederland geboren vader en in Turkije of Marokko geboren moeder komt in 1995 nog niet voor in de top 20, in 2014 wel.

Geboorteland vader en moeder van Amsterdammers van gemengde komaf, waarvan één ouder in Nederland geboren, in 1995, absoluut aantal

Obs	geboorteland vader	geboorteland moeder	N
1	Nederland	Duitsland	7831
2	Nederland	Indonesië /Ned Indië	7593
3	Indonesië /Ned Indië	Nederland	7370
4	Duitsland	Nederland	3650
5	Suriname	Nederland	3145
6	Nederland	Suriname	1762
7	Nederland	België	1381
8	Italië	Nederland	1206

9	Nederland	Groot-Brittannië	1096
10	België	Nederland	926
11	Marokko	Nederland	829
12	Voormalige Ned. Antillen	Nederland	803
13	Nederland	Frankrijk	771
14	Groot-Brittannië	Nederland	729
15	Nederland	Voormalige Ned. Antillen	553
16	USA	Nederland	546
17	Turkije	Nederland	525
18	Egypte	Nederland	468
19	Spanje	Nederland	455
20	Frankrijk	Nederland	452

**Geboorteland
vader en moeder
van
Amsterdammers
van gemengde
komaf, waarvan
één ouder in
Nederland
geboren, in 2014**

Obs	geboorteland vader	geboorteland moeder	N
1	Indonesië /Ned Indië	Nederland	7939
2	Nederland	Indonesië /Ned Indië	7751
3	Nederland	Duitsland	6085
4	Suriname	Nederland	5123
5	Marokko	Nederland	4679
6	Nederland	Suriname	3336
7	Duitsland	Nederland	3224
8	Turkije	Nederland	2602
9	Nederland	Groot-Brittannië	1729
10	Voormalige Ned. Antillen	Nederland	1687
11	Groot-Brittannië	Nederland	1606
12	Nederland	België	1573
13	Nederland	Turkije	1276
14	Italie	Nederland	1236
15	Nederland	Marokko	1192
16	Nederland	Frankrijk	1186
17	Nederland	Voorm. ned. Antillen	1161
18	Belgie	Nederland	1029
19	Nederland	USA	964
20	USA	Nederland	956

Bron: O + S Amsterdam

In het soort herkomstlanden dat voorkomt in de toptwintig van geboortelands van ouders van Amsterdammers van gemengde komaf, is dan weer weinig variatie tussen 1995 en 2014. We zien dat vrij veel van hen een ouder hebben die geboren werd in een buurland. Of één uit een van de voormalige koloniën: Suriname, Nederlands Indië en de Nederlandse Antillen.

Kinderen van gemengde komaf in de leeftijdscategorie 0-12: ‘Jong Amsterdam’ is meer gemengd

Kinderen in de leeftijdscategorie van 0 tot 12 jaar zijn vaker van gemengde komaf dan de gemiddelde Amsterdammer: zij hebben vaker ouders die in verschillende landen zijn geboren.

In 2014 zijn 41.392 Amsterdammertjes van 0 tot 12 jaar van gemengde komaf, ongeveer 37% van alle Amsterdammertjes in die leeftijdscategorie. In 1995 was dat met 29.914 gemengde kinderen tussen 0 en 12 jaar, 30%. De ‘mengingsgraad’ neemt dus ook sterker toe in de jongste leeftijdscategorieën.

Overigens is gemengd Amsterdam relatief jong: bijna 1/3 van de Amsterdammers van gemengde komaf, zit in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar.

Tenslotte hebben we ook nog gegevens over de kinderen van 0 tot 12 jaar die in Amsterdam zijn geboren. (In de bovenstaande cijfers zijn ook de in Amsterdam wonende kinderen opgenomen, die daar niet zijn geboren).

Kinderen van 0-12 jaar die in Amsterdam zijn geboren, naar al dan niet gemengde komaf, geboorteland ouders en peiljaar.

	1995	2014	% van totaal in 1995	% van totaal in 2014
Gemengd, 1 ouder in Nederland geboren	11.446	23.079	14	23
Gemengd, 2 ouders in verschillende buitenland geboren	10.677	10.445	13	10
Niet gemengd, autochtoon	31.313	40.639	38	41
Niet gemengd, 2 ouders in zelfde buitenland geboren	28.939	26.121	35	26
Totaal	82.375	100.284	100	100

Bron: O + S Amsterdam

In 2014 zijn er veel meer in Amsterdam geboren kinderen dan in 1995. Vooral in Nederland geboren ouders hebben meer kinderen gekregen in Amsterdam. Dat zijn zowel autochtone ouders als ‘tweede generatie’- ouders uit de etnische minderheden. Het aandeel Amsterdammertjes van gemengde komaf die in Amsterdam zijn geboren, is met 33% iets lager dan in de Amsterdamse bevolking van 0-12 jaar als geheel. Het is overigens wel flink gegroeid ten opzichte van 1995.